

În pofida instabilității politice, creșterea a rămas robustă în 2019. Prognoza indică o creștere de 3,6 procente în 2020, însoțită de riscuri negative în creștere. Presiunea asupra poziției fiscale se mărește, odată ce deficitul sistemului de pensii continuă să crească. Sunt necesare politici fiscale și financiare prudente pentru a proteja sustenabilitatea macroeconomică și sunt imperative eforturi imediate pentru a spori productivitatea redusă și ameliora reforma judiciară.

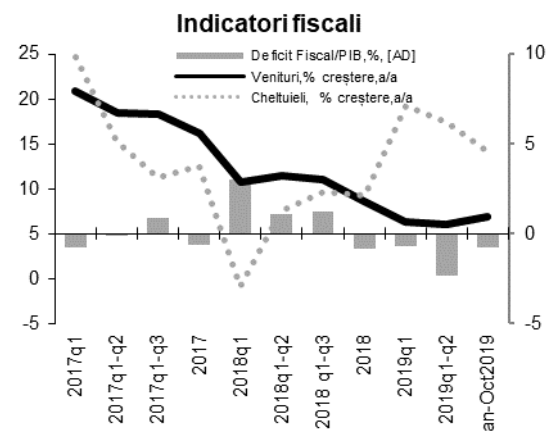
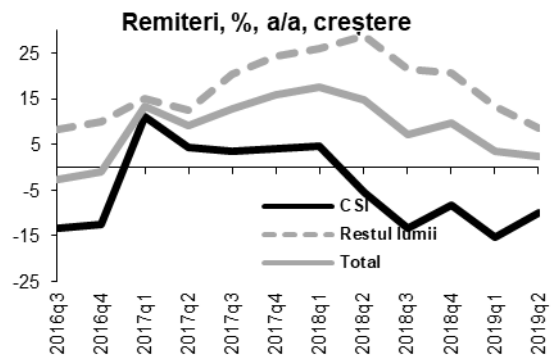
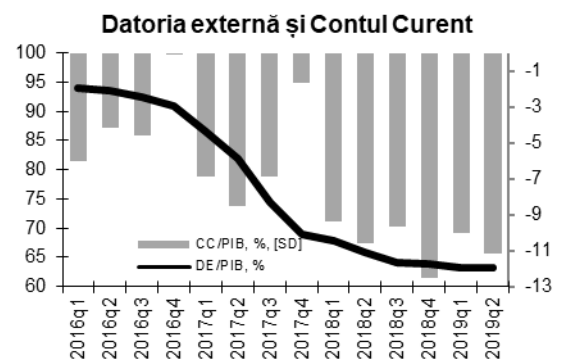
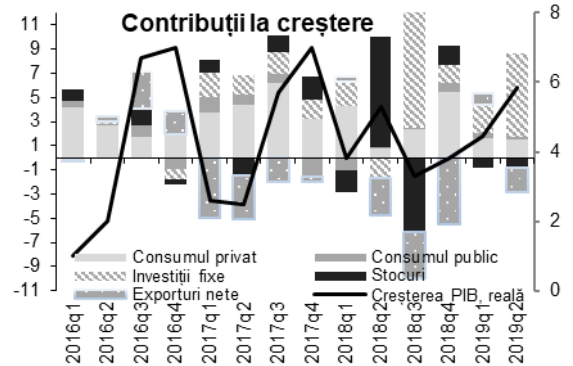
Evoluțiile economice recente

În pofida instabilității politice sporite, economia a continuat să crească la începutul anului 2019. PIB-ul a revenit cu 5,8 procente în trimestrul 2, stimulând creșterea semi-annuală la 5,2 procente. Creșterea puternică a salariilor (15,9 procente de la an la an) și a pensiilor (14,2 procente de la an la an), suplimentar investițiilor publice sporite în contextul alegerilor, au stimulat cererea internă, contribuind 5,8 puncte procentuale (pp) la creșterea totală în prima jumătate a anului. În condițiile cererii interne puternice și inerției determinate de Leul mai puternic, la finele anului 2018 importurile s-au extins mai repede (2,9 procente de la an la an) decât exporturile, rezultând într-o contribuție negativă a exporturilor nete la creștere (0,6 pp). Susținute de condițiile financiare favorabile și cheltuielile din buget, sectorul construcțiilor (+2,2 pp) și industria (+2,1 pp) au fost cele mai dinamice sectoare. Comerțul cu amănuntul a contribuit cu 1,1 pp, în timp ce, după trei ani de recolte bune, contribuția agriculturii a fost marginală (+0,2 pp).

Politica monetară a fost înăspriată pentru a compensa presiunile inflaționiste și excesul de lichiditate. Grație creșterii prețurilor la alimente și electricitate, presiunile inflaționiste sunt în ascensiune, dar Leul mai slab și scăderea prețurilor internaționale la carburanți până în iunie s-au numărat printre principalele presiuni dezinflaționiste. Astfel, inflația anuală a crescut până la 6,8 procente în noiembrie. Rata de bază a crescut de două ori în 2019, de la 6,5 la 7,5 procente. Rata rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în Lei și monedele neconvertibile rămâne la un nivel record de 42,5 procente, vizând problema excesului de lichiditate.

Deficitul comercial sporit a provocat deteriorarea deficitului de cont curent. Preponderent grație importurilor robuste și exporturilor anemice, dar și scăderii remiterilor, deficitul de cont curent s-a extins până la 10,6 procente din PIB în prima jumătate a anului 2019. Spre deosebire de 2018, deficitul a fost preponderent finanțat din vânzarea rezervelor și investiții străine directe (ISD). După declinul înregistrat la începutul anului, rezervele străine s-au recuperat până la un volum de 3 miliarde de dolari SUA (mai mult de 5 luni de import) până în octombrie. În iunie 2019, datoria externă s-a redusă până la 62,3 procente din PIB.

Pe fundalul inversărilor de politici din 2018, cheltuielile publice au crescut rapid la începutul anului 2019. Conform situației din octombrie 2019, veniturile au crescut cu 6,9 procente de la an la an, preponderent determinate de creșterea TVA, a accizelor și contribuțiilor sociale. Creșterea puternică a salariilor în sectorul public, a investițiilor și cheltuielilor sociale a determinat expansiunea cheltuielilor cu 14,1 procente, soldându-se cu un deficit de 0,8 procente din PIB. Totuși, deficitul sistemului de pensii a crescut cu 1,7 pp din PIB din cauza inversării reformelor de politici din 2017, care trebuia să fie finanțat din impozite generale. Conform situației din august 2019, datoria publică și garantată de stat s-a redus până la nivelul existent în 2014 – 26,3 procente din PIB.

Perspectivile pe termen mediu

Pe fundalul scăderii remiterilor și cererii externe mai slabe, creșterea economică va rămâne moderată și situată sub valorile istorice. În 2019, conform estimărilor, creșterea va constitui aproximativ 3,6 procente; în 2020, prognozăm creșterea economiei cu 3,6 procente; și, până în 2021, odată ce va fi consolidată creșterea principalilor parteneri comerciali ai Moldovei, estimăm că economia va crește cu 3,8 procente. Prognoza presupune continuarea agendei de reforme, consum privat și investiții robuste, pe măsură ce condițiile financiare se stabilizează, încrederea sectorului privat se consolidează, iar prestațiile sociale și salariile în sectorul public continuă să crească. În timp ce exporturile se vor intensifica lent după 2020, în tandem cu creșterea cererii externe, deficitul de cont curent va fi situat sub nivelul valorilor istorice. Pe partea ofertei, sectoarele necomerciale (de exemplu, comerțul, TIC) și industria vor fi cele mai dinamice, în timp ce contribuția agriculturii se estimează a fi marginală. În 2019, prețurile mai mari la produsele alimentare și utilități au intensificat presiunile inflaționiste, astfel a fost depășit coridorul inflației în a doua jumătate a anului 2019. Pe termen mediu, grație prețurilor de import mai mici și a factorilor inflaționiști prin cerere anemici, rata inflației va fluctua în limitele coridorului țintă. Preponderent datorită creșterii cheltuielilor în perioada preelectorală din 2018 și estimărilor de colectare excesiv de optimiste, deficitul fiscal va crește până la 2,1 procente din PIB în 2019, în conformitate cu ultimelor modificări bugetare. Pe termen mediu, presiunile generate de cheltuieli vor produce un deficit fiscal sporit și creșterea datoriei publice și garantate de stat.

În pofida unei prognoze macroeconomice pozitive, există riscuri considerabile pentru creșterea durabilă în Moldova. Ținând cont de dependența tot mai mare a Moldovei de țările UE pentru comerț și remiteri, încetinirea economică ulterioară în UE poate determina încetinirea exporturilor, iar instabilitatea politică continuă poate submina perspectivele macroeconomice pozitive și sustenabilitatea fiscală. Deoarece există puține posibilități de creștere a veniturilor, finanțarea deficitului se bazează foarte mult pe finanțarea externă. Necesitățile de finanțare sunt în ascensiune, iar poziția fiscală se poate deteriora din cauza ineficiențelor fiscale structurale și a poverii tot mai mari, determinată de salarii și transferuri sociale. Riscurile pentru sustenabilitate apar și în alte domenii, inclusiv fondul de pensii (vedeți Nota tematică specială), precum și datoriile contingente ale întreprinderilor de stat și ale sectorului financiar. În pofida consolidării cadrului de reglementare, sunt necesare eforturi suplimentare pentru consolidarea instituțiilor financiare și a eficienței generale a sectorului financiar. În pofida dimensiunii sale relativ mici, creșterea rapidă a sectorului financiar nebanca solicită atenția autorităților de reglementare și supraveghere pentru atenuarea riscurilor fiscale. Pe termen lung, cheltuielile publice ineficiente și vulnerabilitățile demografice generează presiuni asupra politicii fiscale, în timp ce sustenabilitatea datoriei necesită reducerea dependenței de finanțarea externă, în tandem cu prelungirea scadenței medii a datoriei interne și aprofundarea pieței secundare, care ar contribui la reducerea refinanțării datoriei interne și a riscurilor aferente ratei dobânzii.

Pentru a consolida creșterea potențială, Moldova trebuie să-și sporească productivitatea. Întreprinderile de stat sunt omniprezente, chiar dacă sunt mai puțin productive per angajat și prezintă o productivitate în declin. Sub aspect fiscal, ele reprezintă o scurgere. Combaterea corupției și a birocrăției, consolidarea instituțiilor, accesul la justiție echitabilă și echilibrarea condițiilor concurențiale în economie sunt constrângeri majore, care necesită imperativ măsuri de politici transformatoare. Eliminarea controalelor de prețuri și de-monopolizarea economiei, precum și consolidarea concurenței, ar ajuta la eliberarea resurselor pentru creșterea productivității. În pofida diversificării recente și a unui volum tot mai mare de ISD, exporturile rămân mici și formate din produse cu o valoare adăugată mai mică. În același timp, productivitatea nu este doar redusă, dar și decelerează. Mai mult ca atât, numărul lucrătorilor ce posedă competențe necesare pieței muncii este limitat.

Table 1: Principalii indicatori macroeconomici

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019F	2020F	2021F
PIB nominal, miliarde MDL	119.5	133.5	145.8	160.8	178.9	192.3	210.2	227.4	248.0
PIB real, % creștere	9.0	5.0	-0.3	4.4	4.7	4.0	3.6	3.6	3.8
Consum, % creștere reală	5.3	4.4	-2.3	2.6	4.7	3.2	1.9	2.4	3.0
Investiții fixe brute, % creștere reală	3.8	10.0	-2.3	-2.8	5.2	14.0	9.7	7.6	8.3
Export, % creștere reală	12.7	0.9	2.6	9.8	10.9	4.8	3.3	6.3	7.5
Import, % creștere reală	5.6	3.1	-5.8	2.8	11.0	8.9	3.1	5.1	6.7
Deflatorul PIB, % creștere	3.9	6.4	9.6	5.7	6.3	3.4	5.7	4.4	5.1
IPC mediu, % modificare	4.6	5.1	9.7	6.4	6.6	3.0	4.7	4.8	5.0
Balanța contului curent, % PIB	-5.2	-6.0	-6.0	-3.5	-5.8	-10.4	-6.1	-6.3	-6.5
Remiteri, % modificare, USD	9.6	0.4	-24.5	-5.0	13.2	11.9	3.1	3.0	2.9
Raportul de schimb extern, % modificare	-0.4	-2.1	5.1	3.0	0.5	-4.1	1.2	-2.0	-0.3
Datoria externă, % PIB	72.4	67.9	78.3	76.7	72.0	64.6	62.4	63.6	65.8
Venituri bugetare, % PIB	30.9	31.8	30.0	29.0	30.2	30.1	29.4	29.9	30.2
Cheltuieli bugetare, % PIB	32.3	33.3	31.8	30.5	30.8	31.0	31.5	33.0	33.6
Deficitul bugetar, % PIB	-1.5	-1.5	-1.9	-1.6	-0.6	-0.9	-2.1	-3.1	-3.4
Datoria publică și garanțiile, % PIB	31.8	27.2	29.6	36.9	32.7	30.1	29.0	30.0	30.3

Sursa: autoritățile Moldovei, estimările Băncii Mondiale

Contacte: Sanja Madzarevici-Sujster, Natasha RoVo, Marcel Chistruga, mchistruga@worldbank.org
 (+373) 22 262262 www.worldbank.org/en/country/moldova